

ВИСНОВОК
антикорупційної експертизи проєкту постанови Кабінету Міністрів
України «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів
України»

Картка проєкту

Ініціатор(и) проєкту акта: Міністерство економіки України	Мета проєкту акта – удосконалення процедур проведення конкурсних відборів керівників (голів виконавчих органів) та членів наглядових рад суб'єктів господарювання державного сектору економіки	Проєкт постанови надіслано до Національного агентства з питань запобігання корупції відповідно до §37 ² Регламенту Кабінету Міністрів України
--	--	--

Резюме антикорупційної експертизи

Національне агентство ідентифікувало корупціогенні фактори, що унеможливають прийняття проєкту постанови у запропонованій редакції.

Зокрема, проєкт постанови створює юридичну колізію при врегулюванні механізму призначення керівників особливо важливих для економіки підприємств, яка допускає неоднозначне тлумачення обсягу повноважень наглядових рад у такому призначенні, що унеможливає дотримання *Керівних принципів корпоративного врядування на підприємствах державної форми власності*, розроблених Організацією економічного співробітництва та розвитку (далі – Керівні принципи).

Опис виявлених корупціогенних факторів

1. Суперечність між різними положеннями одного й того ж нормативно-правового акта або між положеннями різних нормативно-правових актів однакової юридичної сили у вирішенні одного й того ж питання, що допускає різне тлумачення норм

Проєктом постанови вносяться зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 03.09.2008 № 777 (далі – постанова № 777) та Порядку проведення конкурсного відбору керівників суб'єктів господарювання державного сектору економіки, затвердженого цією постановою (далі – Порядок).

Так, у п. 1¹ постанови № 777 пропонується передбачити, що Порядок не застосовується для відбору кандидатів (кандидатур) на посаду голів виконавчих органів (керівників) господарських товариств, у статутному капіталі яких 50 відсотків акцій (часток) належить державі, на яких утворено наглядову раду, яка відповідає вимогам, визначеним у Законі України «Про управління об'єктами державної власності».

Слід зазначити, що такі зміни до п. 1¹ постанови № 777 узгоджуються з позицією Національного агентства, яка зазначалась у висновках антикорупційної експертизи до проєктів актів Кабінету Міністрів України щодо корпоративного управління на державних компаніях. Зокрема, Національне агентство наголошувало на необхідності забезпечення системного підходу до вирішення

цього питання шляхом запровадження універсальних змін до постанови № 777 щодо виключення з-під її дії механізму відбору голів виконавчих органів (керівників) господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50% акцій (часток) належить державі та на яких утворено наглядову раду, яка здійснює відбір кандидатів за конкурсною процедурою на засадах доброчесності, професійності та конкурентності.

Водночас запропонована розробником редакція постанови № 777 містить зміни до п. 1², які створюють логічну суперечність із положенням п. 1¹:

Так, зміни до п. 1² постанови № 777 передбачають, що призначення керівників та членів наглядових рад особливо важливих для економіки підприємств, які визначені Переліком, що додається до Порядку, відбувається за участі комітету з призначення, діяльність якого врегульовується Порядком (відповідні положення передбачаються також у п. 1 Порядку, з урахуванням змін, запропонованих у проекті постанови).

До Переліку особливо важливих для економіки суб'єктів господарювання державного сектору економіки, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, призначення керівників та членів наглядових рад яких відбувається за участі комітету з призначення, пропонується включити 16 найбільших державних компаній, зокрема: АТ «Українська залізниця», НАК «Нафтогаз України», ДП «НАЕК «Енергоатом», ДП «Міжнародний аеропорт «Бориспіль», АТ «Укрпошта», ПрАТ «Укргідроенерго» тощо. У статутах 15 з цих компаній передбачено створення наглядової ради.

Враховуючи вищевикладене, не зрозуміло, чи застосовуватимуться вимоги Порядку щодо діяльності комітету з призначення до відбору кандидатур та призначення голів виконавчих органів вказаних державних компаній, адже такі компанії підпадають під критерії, що визначені у п. 1¹ постанови № 777 у редакції проекту постанови, а саме 50 відсотків їх акцій належить державі та в них утворено наглядові ради. Зазначене створює колізії між положеннями п. 1¹ та п. 1² постанови № 777 (п. 1 Порядку) у редакції проекту постанови.

Крім того, вимоги п. 1² постанови № 777 та п. 1 Порядку у редакції проекту постанови не узгоджуються з положеннями глави VII Керівних принципів у частині відбору кандидатур та призначення керівників державних компаній наглядовими радами.

Звертаємо увагу на те, що Указом Президента України від 08.11.2019 № 837 «Про невідкладні заходи з проведення реформ та зміцнення держави» було закріплено орієнтир держави на відповідність Керівним принципам шляхом встановлення завдання для Уряду забезпечити їх впровадження (п.п. «б» п. 1 розд. 1).

Рекомендації НАЗК:

п. 1¹ постанови № 777 у редакції проекту після слів «у Законі України «Про управління об'єктами державної власності» доповнити словами «та здійснює відбір кандидатів за конкурсною процедурою на засадах доброчесності, професійності та конкурентності»;

із п. 1² постанови № 777 та п. 1 Порядку у редакції проєкту постанови виключити керівників особливо важливих для економіки підприємств на яких утворено наглядову раду, яка відповідає вимогам, визначеним у Законі України «Про управління об'єктами державної власності.

Інші зауваження

2. Відповідно до п. 27 Порядку у редакції проєкту постанови основними завданнями професійних консультантів з добору персоналу є:

розроблення пропозицій щодо вимог до претендентів, критеріїв оцінювання учасників відбору;

здійснення попередньої перевірки претендентів на посаду керівника, члена наглядової ради особливо важливого для економіки підприємства щодо наявності у них конфлікту інтересів, відповідності вимогам щодо незалежності та добросовісності;

оцінка всіх учасників відбору на відповідність вимогам до претендентів на посаду керівника підприємства, затвердженим комітетом з призначення;

визначення та подання комітету з призначення від трьох до п'яти кандидатів на кожну оголошену вакансію з наданням детальних звітів про оцінку компетенцій, про придатність для виконання конкретних обов'язків щодо найкращих кандидатів.

Професійний консультант з добору персоналу подає на розгляд комітету з призначення висновки та пропозиції щодо всіх учасників відбору, список потенційних кандидатів, обраних з числа претендентів, для визначення протягом одного року із списку претендентів на заміщення у разі відмови кандидата, непризначення або дострокового припинення повноважень, а також рекомендації від трьох до п'яти кандидатів на кожну оголошену вакансію, визнаних професійним консультантом з добору персоналом найкращими (п. 32 Порядку).

Комітет з призначення розглядає на своєму засіданні подані професійним консультантом з добору персоналу пропозиції, сформовані за результатами попереднього відбору, та може заслухати будь-яких претендентів, допущених до відбору (п. 34 Порядку).

Комітет з призначення заслуховує претендентів на посаду керівника особливо важливого для економіки підприємства та за результатами розгляду готує Мініекономіки висновки щодо погодження відібраної кандидатури претендента на посаду керівника підприємства (п. 35 Порядку).

Також абз. 1-2 п. 40 Порядку у редакції проєкту постанови передбачається, що у разі коли Кабінет Міністрів України протягом одного місяця не погодив кандидатуру претендента, або у разі припинення повноважень керівника/незалежного члена наглядової ради особливо важливого для економіки підприємства, комітет з призначення готує Кабінету Міністрів України кандидатури претендентів на посаду керівника/члена наглядової ради підприємства із списку потенційних кандидатів.

Аналіз вищезазначених положень Порядку з урахуванням змін, запропонованих у проєкті постанови, не дає можливості зробити однозначний висновок, щодо:

механізму формування висновків та пропозиції щодо всіх учасників відбору та списку потенційних кандидатів (п. 32 Порядку);

механізму визначення комітетом з призначення кандидатури претендента на посаду керівника підприємства, а саме, така особа визначатиметься за результатами розгляду (заслуховування) з числа усіх учасників відбору, допущених до відбору, чи зі списку потенційних кандидатів, чи із 3-5 кандидатів, які рекомендовані професійним консультантом (п.п. 34, 35, 40 Порядку).

Також Порядком не передбачається створення комітетом з призначення за результатами розгляду кандидатів та з урахуванням їх оцінки професійним консультантом, рейтингу таких кандидатів, який міг би свідчити про конкурентність відбору.

Крім того чинними положеннями Порядку (в тому числі з урахуванням змін запропонованих проектом постанови) не визначено механізм здійснення попередньої перевірки претендентів професійним консультантом на наявність у них конфлікту інтересів та відповідність вимогам щодо незалежності та доброчесності.

Вищезазначене свідчить про наявність правової невизначеності та може спричинити до непрозорого, упередженого відбору кандидатури претендента на вакантну посаду.

Рекомендації НАЗК:

у проекті постанови необхідно передбачити комплексні та системні зміни до розділу «Проведення відбору та укладення контракту з керівниками особливо важливих для економіки підприємств» Порядку, які передбачатимуть:

механізм здійснення попередньої перевірки претендентів професійним консультантом на наявність у них конфлікту інтересів та відповідність вимогам щодо незалежності та доброчесності (в тому числі конкретний зміст таких вимог);

механізм формування професійним консультантом висновків та пропозиції щодо всіх учасників відбору та списку потенційних кандидатів;

створення комітетом з призначення за результатами розгляду (заслуховування) кандидатів допущених до відбору їх рейтингу, з урахуванням оцінки таких кандидатів професійним консультантом;

відбір комітетом з призначення кандидатури претендента на вакантну посаду (для погодження Кабінетом Міністрів України) виключно з огляду на його рейтинг, в тому числі у випадках, що передбачені п. 40 Порядку у редакції проекту постанови.

Висновок:

проект постанови містить корупціогенні фактори та потребує доопрацювання з урахуванням наданих рекомендацій.

**Голова Національного агентства
з питань запобігання корупції**

Олександр НОВІКОВ

